

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЙЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІЧНИЙ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ до спеціальності з основами наукових досліджень

Освітній ступінь молодший бакалавр

**галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
спеціальність 016 Спеціальна освіта
спеціалізація 016.01 - логопедія
освітня програма Спеціальна освіта (логопедія)**

тип дисципліни обов'язкова

ПОГОДЖЕНО:
Гарант освітньо-професійної програми
Боднар Н.М.

809

РЕКОМЕНДОВАНО:
кафедрою загальної педагогіки
і спеціальної освіти
протокол № 11 від 26 травня 2021 р.
Завідувач кафедри О.Г. Звєкова В.К.

ПОГОДЖЕНО:
Голова ради з якості вищої освіти
педагогічного факультету
Сич Ю.І.

209

Розробник програми: к. пед. н., доцент Боднар Н.М.

Рецензенти програми: к. пед. н., доцент Мондич О.В.

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
<i>Кількість кредитів: 4</i>	<i>Лекції:</i>	
	<i>30</i>	<i>6</i>
<i>Модулів:</i>	<i>Практичні заняття:</i>	
<i>Загальна кількість годин: 120</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1-й</i>	<i>Лабораторні заняття:</i>	
	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Семестр: 1-й</i>	<i>Семінарські заняття:</i>	
	<i>30</i>	<i>6</i>
<i>Тижневе навантаження (год):</i>	<i>Консультації:</i>	
<i>- аудиторне: 3</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>- самостійна робота: 4</i>	<i>Індивідуальні заняття:</i>	
<i>Форма підсумкового контролю: залік</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Мова навчання: українська</i>	<i>Самостійна робота:</i>	
	<i>60</i>	<i>108</i>

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є професійна діяльність корекційного педагога (дефектолога), що виходить за межі традиційної вчительської діяльності з огляду на тісну взаємодію з різними видами соціально-педагогічної, реабілітаційної, консультативно-діагностичної та психотерапевтичної діяльності.

Метою вивчення дисципліни є формування гуманістично зорієнтованого професійного світогляду спеціаліста, який розуміє та сприймає проблеми дітей з порушеннями психофізичного розвитку, з особливими освітніми проблемами, сприяє їх вирішенню.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

оволодіти майбутніми фахівцям спеціалізованою базовою знаннями про клініко-психологопедагогічні особливості дітей з порушеннями психо-фізичного розвитку;

вивчити закономірності розвитку, навчання й виховання дітей з особливими освітніми потребами;

засвоїти знання про сучасну систему спеціальних навчально-виховних закладів;

формувати у студентів професійний інтерес до роботи з дітьми, які мають особливі освітні потреби;

виховувати в них такі важливі професійні риси педагога, як доброзичливість, тактівність і коректність, відповідальність за результати своєї діяльності, терпіння, здатність до емпатії, повага та любов до вихованців, професійна чесність та порядність;

розширювати професійний світогляд студентів, педагогічну ерудицію; розвивати здатність до аналітичного осмислення педагогічної дійсності; сприяти усвідомленню студентами засобів і напрямів професійного самовдосконалення.

Передумови для вивчення дисципліни: «Психологія», «Анатомія, фізіологія, патологія дітей з основами валеології», «Гігієна дітей та підлітків в системі спеціальної освіти»

Міждисциплінарні зв'язки: Психологія, Педагогіка, Спеціальна педагогіка з історією логопедії, Основи інклюзивної освіти, Теорія і методика виховання дітей з вадами мовлення, Корекційна педагогіка з основами превентивного виховання, Педагогіка сімейного виховання дітей з вадами мовлення

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності з основами наукових досліджень» передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Спеціальна освіта (логопедія)».

Інформація про компетентності та відповідні їм програмні результати навчання за дисципліною

Шифр	Назва
Інтегральна компетентність (ІК)	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти в процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультивативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів логопедії і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК3	Здатність до співпраці і взаємодії в команді.
ЗК5	Здатність приймати рішення і діяти відповідно до морально-етичних і правових норм.
ЗК6	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК7	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
ЗК8	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово
ЗК9	Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК)	
СК1	Здатність до застосування знань провідних гуманістичних теорій, концепцій, учень щодо виховання і навчання осіб з особливими потребами.
СК2	Здатність до застосування психолого-педагогічних та фахових знань.
СК3	Здатність удосконалювати власну професійну діяльність.
СК4	Здатність супроводжувати навчально-корекційний процес з урахуванням психофізичних, вікових особливостей та індивідуальних освітніх потреб осіб з порушеннями розвитку в інклюзивних та інтегрованих освітніх закладах.
СК5	Вміння використовувати різноманітні інформаційні джерела та способи отримання інформації у професійних цілях, продумано й виважено будувати процес корекційно-педагогічного супроводу.
СК6	Вміння планувати, організовувати і результативно здійснювати корекційно-педагогічний процес в освітніх закладах з інклюзивним та інтегрованим навчанням з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей.
СК7	Здатність до застосування сучасних знань про особливості розвитку дитини як суб'єкта освітньо-корекційного процесу.
СК10	Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення та саморозвитку.
Програмні результати навчання(ПРН)	
ПРН1	Знати першооснови анатомії, фізіології, патології дітей з основами валеології; здатний застосовувати елементи теоретично-прикладної підготовки в професійній діяльності
ПРН2	Володіти елементами медико-біологічних знань при вирішенні навчально-виховних завдань освітнього середовища для дітей з особливими потребами.

ПРН3	Знати сучасні методи діагностики психічного і фізичного розвитку й індивідуально-типологічних відмінностей дітей з особливими освітніми потребами.
ПРН4	Володіти знаннями основ сучасної спеціальної педагогіки та сучасних здоров'язбережувальних технологій в особливому освітньому просторі.
ПРН5	Володіти теоретичними основами сучасних технологій навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами
ПРН6	Знати технологію педагогічного супроводу здобувачів освіти з порушеннями мовлення в освітньому процесі закладів освіти.
ПРН8	Вміти здійснити консультивну допомогу в навчанні дітей з порушеннями мовлення з урахуванням їхніх психофізіологічних і вікових особливостей.
ПРН9	Вміти допомагати педагогам і батькам у психолого-педагогічній реабілітації й забезпеченні освітніх потреб дітей з порушеннями мовлення.
ПРН11	Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку в нормі, особливості розвитку дітей з порушеннями розвитку, індивідуальні відмінності дітей з особливими потребами.
ПРН14	Здатний вчитися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетенції.
ПРН15	Здатний аналізувати соціально та особистісна значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів; створювати рівноправне і справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню учнів із особливими потребами.

**Матриця відповідності компетентностей результатам навчання
за дисципліною**

Шифр компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність та відповідальність
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти в процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультивної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів логопедії і характеризується комплексністю та невизначеністю	Вміє розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти в процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультивної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів логопедії і характеризується комплексністю та невизначеністю умов	Знає та розуміє індивідуальні особливості навчання різнорідних груп учнів, демонструє готовність застосовувати диференційний підхід до їх навчання, організовувати освітній процес з урахуванням їх особливих потреб.	Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціальних та культурних особливостей, та з урахуванням особливих освітніх потреб.

	умов.			
ЗК3	Здатність до співпраці і взаємодії в команді.	Вміє співпрацювати і взаємодіяти в команді.	Знає та розуміє співпрацювати і взаємодіяти в команді.	Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціальних та культурних особливостей, та урахуванням особливих освітніх потреб
ЗК5	Здатність приймати рішення і діяти відповідно до морально-етичних і правових норм.	Вміє приймати рішення і діяти відповідно до морально-етичних і правових норм.	Знає та розуміє морально-етичні і правові норми.	Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціальних та культурних особливостей, та урахуванням особливих освітніх потреб
ЗК6	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	Вміє вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	Знає та розуміє як вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	Вчитися упродовж життя й удосконалювати з високим рівнем автономності набуту під час навчання кваліфікацію. Приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів.
ЗК7	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	Вміє вчитися застосовувати знання у практичних ситуаціях	Знає та розуміє як застосовувати знання у практичних ситуаціях	Відповідально ставиться до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів

				у освітньому процесі та позаурочній діяльності.
ЗК8	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово	Вміє спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово	Знає та розуміє як спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово	Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціальних та культурних особливостей, та ^з урахуванням особливих освітніх потреб
ЗК9	Навички використання інформаційних комунікаційних технологій	та	Вміє використовувати інформаційні та комунікаційні технології	Знає та розуміє як використовувати інформаційні та комунікаційні технології
СК1	Здатність до застосування знань провідних гуманістичних теорій, концепцій, ученъ щодо виховання і навчання осіб з особливими потребами.		Вміє застосовувати знання провідних гуманістичних теорій, концепцій, ученъ щодо виховання і навчання осіб з особливими потребами.	Знає та розуміє як застосовувати знання провідних гуманістичних теорій, концепцій, ученъ щодо виховання і навчання осіб з особливими потребами.
СК2	Здатність до застосування		Вміє застосовувати психолого-	Знає та розуміє як застосовувати

	психолого-педагогічних фахових знань.	та	педагогічні та фахові знання	психолого-педагогічні та фахові знання	рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціальних та культурних особливостей, та з урахуванням особливих освітніх потреб
СК3	Здатність удосконалювати власну професійну діяльність.		Вміє удосконалювати власну професійну діяльність.	Знає та розуміє як удосконалювати власну професійну діяльність.	Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціальних та культурних особливостей, та з урахуванням особливих освітніх потреб
СК4	Здатність супроводжувати навчально-корекційний процес з урахуванням психофізичних, вікових особливостей та індивідуальних освітніх потреб осіб з порушеннями розвитку в інклюзивних та інтегрованих освітніх закладах.		Вміє супроводжувати навчально-корекційний процес з урахуванням психофізичних, вікових особливостей та індивідуальних освітніх потреб осіб з порушеннями розвитку в інклюзивних та інтегрованих освітніх закладах.	Знає та розуміє як супроводжувати навчально-корекційний процес з урахуванням психофізичних, вікових особливостей та індивідуальних освітніх потреб осіб з порушеннями розвитку в інклюзивних та інтегрованих освітніх закладах.	Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціальних та культурних особливостей, та з урахуванням особливих освітніх потреб
СК5	Вміння використовувати різноманітні інформаційні джерела та способи отримання інформації у професійних цілях,		Вміє використовувати різноманітні інформаційні джерела та способи отримання інформації у професійних цілях,	Знає та розуміє використовувати різноманітні інформаційні джерела та способи отримання інформації у професійних цілях,	Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів,

	продумано й виважено будувати процес корекційно-педагогічного супроводу.	продумано й виважено будувати процес корекційно-педагогічного супроводу.	продумано й виважено будувати процес корекційно-педагогічного супроводу.	незалежно від їх соціальних та культурних особливостей, та з урахуванням особливих освітніх потреб
СК6	Вміння планувати, організовувати і результативно здійснювати корекційно-педагогічний процес в освітніх закладах з інклюзивним та інтегрованим навчанням з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей.	Вміє планувати, організовувати і результативно здійснювати корекційно-педагогічний процес в освітніх закладах з інклюзивним та інтегрованим навчанням з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей.	Знає та розуміє як організовувати і результативно здійснювати корекційно-педагогічний процес в освітніх закладах з інклюзивним та інтегрованим навчанням з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей	Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціальних та культурних особливостей, та з урахуванням особливих освітніх потреб
СК7	Здатність до застосування сучасних знань про особливості розвитку дитини як суб'єкта освітньо-корекційного процесу.	Вміє застосовувати сучасні знання про особливості розвитку дитини як суб'єкта освітньо-корекційного процесу.	Знає та розуміє як застосовувати сучасні знання про особливості розвитку дитини як суб'єкта освітньо-корекційного процесу.	Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціальних та культурних особливостей, та з урахуванням особливих освітніх потреб
СК10	Здатність до та особистісного професійного самовдосконалення та саморозвитку.	Має потяг до та особистісного професійного самовдосконалення та саморозвитку	Знає та розуміє як особистісно та професійно самовдосконалюватися та саморозвиватися	Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціальних та культурних особливостей, та з урахуванням

				особливих освітніх потреб
ПРН1	Знати першооснови анатомії, фізіології, патології дітей з основами валеології; здатний застосовувати елементи теоретично-прикладної підготовки професійній діяльності	Вміє застосовувати першооснови анатомії, фізіології, патології дітей з основами валеології; здатний застосовувати елементи теоретично-прикладної підготовки професійній діяльності	Знає та розуміє як застосовувати першооснови анатомії, фізіології, патології дітей з основами валеології; здатний застосовувати елементи теоретично-прикладної підготовки професійній діяльності	Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціальних та культурних особливостей, та з урахуванням особливих освітніх потреб
ПРН2	Володіти елементами медико-біологічних знань при вирішенні навчально-виховних завдань освітнього середовища для дітей з особливими потребами.	Вміє застосовувати елементи медико-біологічних знань при вирішенні навчально-виховних завдань освітнього середовища для дітей з особливими потребами.	Знає та розуміє як застосовувати елементи медико-біологічних знань при вирішенні навчально-виховних завдань освітнього середовища для дітей з особливими потребами.	Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціальних та культурних особливостей, та з урахуванням особливих освітніх потреб
ПРН3	Знати сучасні методи діагностики психічного і фізичного розвитку й індивідуально-типологічних відмінностей дітей з особливими освітніми потребами.	Вміє застосовувати сучасні методи діагностики психічного і фізичного розвитку й індивідуально-типологічних відмінностей дітей з особливими освітніми потребами.	Знає та розуміє як застосовувати сучасні методи діагностики психічного і фізичного розвитку й індивідуально-типологічних відмінностей дітей з особливими освітніми потребами.	Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціальних та культурних особливостей, та з урахуванням особливих освітніх потреб
ПРН4	Володіти знаннями основ сучасної спеціальної педагогіки та	Вміє застосовувати знання основ сучасної спеціальної педагогіки та	Знає та розуміє як застосовувати знання основ сучасної спеціальної	Здатний створювати рівноправний і справедливий

	сучасних здоров'язбережувальних технологій в особливому освітньому просторі.	сучасних здоров'язбережувальних технологій в особливому освітньому просторі.	педагогіки та сучасних здоров'язбережувальних технологій в особливому освітньому просторі.	клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціальних та культурних особливостей, та з урахуванням особливих освітніх потреб
ПРН5	Володіти теоретичними основами сучасних технологій навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами	Вміє застосовувати теоретичні основи сучасних технологій навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами	Знає та розуміє як застосовувати теоретичні основи сучасних технологій навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами	Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціальних та культурних особливостей, та з урахуванням особливих освітніх потреб
ПРН6	Знати технологію педагогічного супроводу здобувачів освіти з порушеннями мовлення в освітньому процесі закладів освіти.	Вміє застосовувати технологію педагогічного супроводу здобувачів освіти з порушеннями мовлення в освітньому процесі закладів освіти.	Знає та розуміє технологію педагогічного супроводу здобувачів освіти з порушеннями мовлення в освітньому процесі закладів освіти	Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціальних та культурних особливостей, та з урахуванням особливих освітніх потреб
ПРН8	Вміти здійснити консультивну допомогу в навчанні дітей з порушеннями мовлення з урахуванням їхніх психофізіологічних і вікових особливостей.	Вміє здійснити консультивну допомогу в навчанні дітей з порушеннями мовлення з урахуванням їхніх психофізіологічних і вікових особливостей.	Знає та розуміє як здійснити консультивну допомогу в навчанні дітей з порушеннями мовлення з урахуванням їхніх психофізіологічних і вікових особливостей.	Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціальних

				та культурних особливостей, та з урахуванням особливих освітніх потреб
ПРН9	Вміти допомагати педагогам і батькам у психолого-педагогічній реабілітації забезпеченні освітніх потреб дітей з порушеннями мовлення.	Вміє здійснити допомогу педагогам і батькам у психолого-педагогічній реабілітації забезпеченні освітніх потреб дітей з порушеннями мовлення.	Знає та розуміє як здійснити допомогу педагогам і батькам у психолого-педагогічній реабілітації забезпеченні освітніх потреб дітей з порушеннями мовлення.	Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціальних та культурних особливостей, та з урахуванням особливих освітніх потреб
ПРН11	Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку в нормі, особливості розвитку дітей з порушеннями розвитку, індивідуальні відмінності дітей з особливими потребами.	Вміє здійснити навчання, спілкування з дітьми з урахуванням вікових особливостей дітей з різними рівнями розвитку в нормі, особливостей розвитку дітей з порушеннями розвитку, індивідуальними відмінностями дітей з особливими потребами.	Знає та розуміє як спілкуватися з дітьми з урахуванням вікових особливостей дітей з різними рівнями розвитку в нормі, особливостей розвитку дітей з порушеннями розвитку, індивідуальними відмінностями дітей з особливими потребами.	Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціальних та культурних особливостей, та з урахуванням особливих освітніх потреб
ПРН14	Здатний вчитися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетенцій.	Вміє вчитися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетенцій.	Знає та розуміє як вчитися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетенцій.	Вчитися упродовж життя і удосконалювати з високим рівнем автономності набуту під час навчання кваліфікацію. Приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів.

ПРН15	Здатний аналізувати соціально та особистісна значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів; створювати рівноправне і справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню учнів із особливими потребами.	Вміє аналізувати соціально та особистісна значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів; створювати рівноправне і справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню учнів із особливими потребами.	Знає та розуміє як аналізувати соціально та особистісна значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів; створювати рівноправне і справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню учнів із особливими потребами.	Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціальних та культурних особливостей, та з урахуванням особливих освітніх потреб
--------------	--	---	---	--

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семінарські	Лабораторні	Консультатції	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські	Лабораторні	Консультатції	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
Наукові основи спеціальної (корекційної) педагогіки															

1	Загальні основи спеціальної педагогіки	4	2	2	-	-			5	1	1					9
2	Види, причини та класифікація порушень у розвитку людини	4	2	2	-	-			5	2	1	1				9

Психолого-педагогічна характеристика дітей з вадами психофізичного розвитку

1	Психолого-педагогічна характеристика дітей із сенсорними порушеннями	6	4	2	-	-			5	1	1					9
2	Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями інтелектуального розвитку	8	4	4	-	-			5	1	1					9
3	Психолого-педагогічна характеристика дітей із затримкою	6	4	2	-	-			5	1	1					9

	психічного розвитку													
4	Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями опорно-рухового апарату	4	2	2	-	-		5	1		1			9
5	Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями мовленнєвої діяльності	8	4	4	-	-		5	1		1			9
6	Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушенням спілкування та з комплексними порушеннями в розвитку	6	2	4	-	-		5						9

Система спеціальної освіти для дітей з особливими потребами

1	Система навчання і виховання дітей з вадами психофізичного розвитку	6	2	4	-	-		5	1		1			9
2	Відбір дітей до спеціальних закладів	4	2	2	-	-		5	1		1			9
3	Основи наукових досліджень	4	2	2				10	2	1	1			18
	Проміжний контроль													
	Підсумковий контроль (для екзаменів)													
	Разом:	60	30	30	-	-		60	12	6	6			108

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Наукові основи спеціальної (корекційної) педагогіки

Тема 1. Загальні основи корекційної педагогіки

Вступ. Значення курсу «Вступ до спеціальності з основами наукових знань» в системі підготовки сучасного вчителя-логопеда. Корекційна педагогіка як наука, що вивчає особливості розвитку дітей з обмеженими можливостями і проблеми виховання, навчання і корекції таких осіб. Об'єкт, предмет, суб'єкт, мета і завдання корекційної педагогіки. Основні поняття та педагогічні категорії корекційної педагогіки. Основні принципи та методи корекційної педагогіки. Історія розвитку системи навчання та виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку.

Тема 2. Види, причини та класифікація порушень у розвитку людини

Поняття про порушення в розвитку людини та їх причини. Класифікація дітей з порушеннями в розвитку. Структура та закономірності порушеного розвитку. Рухові порушення та їх оцінка в структурі порушеного розвитку.

Психолого-педагогічна характеристика дітей з вадами психофізичного розвитку

Тема 1. Психолого-педагогічна характеристика дітей із сенсорними порушеннями

Загальна характеристика дітей з порушеннями слуху: діти глухі, пізно оглухлі та слабочуючі. Особливості психічного розвитку дітей з вадами слуху. Причини порушення слухового аналізатора. Вроджене та набуте порушення слуху. Етіологія порушень слухового

аналізатора. Загальна характеристика дітей з порушенням зору. Поняття про зір. Основні зорові функції. Діти зі стійкими дефектами зору: сліпі та слабозорі. Особливості психічного розвитку дітей з порушенням зору: особливості уваги, пам'яті, сприйняття, мислення. Причини порушення зорового аналізатора: вроджене порушення, набуті зорові аномалії.

Тема 2. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями інтелектуального розвитку

Клініка та етіологія розумової відсталості. Formи розумової відсталості: олігофренія та деменція. Характеристика ступенів інтелектуального порушення: легкий, помірний, важкий та глибокий ступені. Особливості психічного розвитку дітей з порушенням інтелектуального розвитку: пізнавальна діяльність, сприйняття, мовленнєва діяльність, пам'ять, увага, вольові процеси, емоційна сфера. Клініко-педагогічна класифікація дітей з порушеннями інтелектуального розвитку.

Тема 3. Психолого-педагогічна характеристика дітей із затримкою психічного розвитку

Поняття про затримку психічного розвитку. Класифікація ЗПР: конституційного, соматогенного, психогенного та церебрально-органічного генезу. Загальна психолого-педагогічна характеристика дітей із затримкою психічного розвитку: розвиток сприйняття, уваги, пам'яті, мислення, діяльності, емоційно-вольової сфери. Організація та зміст корекційно-розвивального навчання дітей із ЗПР.

Тема 4. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями опорно-рухового апарату

Види порушень опорно-рухового апарату: захворювання нервової системи (ДЦП), вроджені патології ОРА, набуті захворювання та ушкодження ОРА. Загальна характеристика дітей з ДЦП. Класифікація ДЦП: спастична диплегія, подвійна геміплегія, гіперкінетична, геміпаретична й атонічно-астатична форми. Супутні захворювання та вторинні порушення при ДЦП. Структура рухового дефекту при ДЦП. Зміст колекційної роботи при ДЦП: медикаментозне лікування, засоби фізичної реабілітації, логопедична робота, психотерапія.

Тема 5. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями мовленнєвої діяльності

Загальні уявлення про порушення мовлення та їх причини. Біологічні та соціально-психологічні чинники. Критичні періоди у розвитку мовлення. Класифікація мовленнєвих порушень: клініко-педагогічна та психолого-педагогічна. Основні види логопедичної допомоги дітям, які мають мовленнєві порушення, в системі освіти, охорони здоров'я та соціального захисту.

Тема 6. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушенням спілкування та з комплексними порушеннями в розвитку

Поняття про синдром раннього дитячого аутизму (РДА) та причини його виникнення. Клініко-психолого-педагогічна характеристика дітей з раннім дитячим аутизмом. Основні ознаки та прояви РДА. Рекомендації щодо допомоги аутичним дітям. Поняття про складні порушення в розвитку. Класифікація дітей з комплексними (складними) порушеннями. Психолого-педагогічні основи розвитку та навчання осіб зі складним дефектом.

Система спеціальної освіти для дітей з особливими потребами

Тема 1. Система навчання і виховання дітей з вадами психофізичного розвитку

Основні положення системи навчання і виховання дітей з обмеженими можливостями. Структура та форми корекційної освіти. Типи закладів для дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Загальна характеристика принципів виховання дітей з вадами розвитку. Особливості процесу навчання дітей з особливими потребами.

Тема 2. Відбір дітей до спеціальних закладів

Принципи відбору дітей до спеціальних закладів. Діяльність психолого-медико-педагогічної консультації. Роль педагога загальноосвітніх закладів у вирішенні проблеми відбору дітей. Поняття про інклузивну освіту: її мета та завдання. Інклузивна освіта в Україні та країнах Європи.

Основи наукових досліджень

Тема 1. Основи наукових досліджень

Загальні відомості про науку та наукові дослідження. Основні визначення та поняття. Класифікація та основні етапи науково-дослідних робіт. Наукові установи та наукові кадри країни.

Методика наукової творчості.

Вибір теми наукових досліджень. Планування наукових досліджень. Вивчення та аналіз літературних джерел за темою дослідження. Визначення об'єкта, предмета і мети наукового дослідження. Композиція наукової праці. Робота над статтями та доповідями

5.2. Тематика семінарських занять.

Наукові основи спеціальної (корекційної) педагогіки

Тема 1. Загальні основи корекційної педагогіки

Тема 2. Порушення психофізичного розвитку людини

Психолого-педагогічна характеристика дітей з вадами психофізичного розвитку

Тема 1. Діти із сенсорними порушеннями

Тема 2. Діти із порушенням інтелектуального розвитку

Тема 3. Діти із затримкою психічного розвитку

Тема 4. Діти з порушеннями опорно-рухового апарату

Тема 5. Діти з порушеннями мовленнєвої діяльності

Тема 6. Діти з порушенням спілкування та з комплексними порушеннями в розвитку

Система спеціальної освіти для дітей з особливими потребами

Тема 1. Система навчання і виховання дітей з вадами психофізичного розвитку

Тема 2. Відбір дітей до спеціальних закладів

Основи наукових досліджень

Тема 1. Основи наукових досліджень

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин		Форми звітності
		дenna	заочна	
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	20		Конспект
2.	Підготовка до практичних занять.	20		Конспект
3	Підготовка до модульного контролю	20		Модульна контрольна робота
4.	Виконання індивідуальних завдань за темами: 1. підготовка доповідей-ессе 2. опрацювання наукових статей 3. підготовка до презентації результатів дослідження	10 10 10		Ессе Анотація Презентація
	Разом	90		

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. *Форми поточного контролю:* практичні заняття, індивідуальні завдання, усне опитування, виступи на семінарських заняттях, виконання самостійних завдань (конспект, складання схем і таблиць, доповідь, написання ессе, складання словника наукових термінів).

6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.

6.3. *Форми підсумкового контролю успішності навчання: залік*

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на практичних заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою, а також якість виконання індивідуальних завдань.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки:

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
	залик
90-100	
70-89	зараховано
51-69	
26-50	
1-25	незараховано

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрутовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом

	та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.
--	--

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань.

<i>Вид</i>	<i>Максимальна кількість балів</i>
Реферат	5
Опрацювання наукових статей	5
Презентація	5

Критерії оцінювання *esce*: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Критеріями оцінювання питань для самостійної підготовки є вміння студента визначати ключові позиції та тезово розкрити зміст питання.

Критеріями оцінювання презентації є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Проміжний модульний контроль проводиться у формі письмових відповідей на теоретичні питання. Оцінювання проміжного контролю здійснюється за шкалою: - від «0» до «30». Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, аналіз теоретичного матеріалу, вміння обґрунтовувати власну думку.

МКР представляється у письмових відповідях на теоретичні питання з тем курсу.

Виконання письмової контрольної роботи передбачає розв'язання 3 завдань, кожне з яких оцінюється до 10 балів. Максимальна кількість балів за МКР – 30 балів.

Варіант 1

1. Загальні засади побудови системі вищої освіти в Україні.
2. Навчальний план, навчальна програма і підручник у вищій школі.
3. Основні види професійної діяльності логопеда

Варіант 2

1. Вищі заклади освіти в Україні.
2. Основні види навчальних (аудиторних занять)
3. Функції професійної діяльності логопеда

Варіант 3

1. Завдання вищої освіти.
2. Роль і місце самостійної роботи у засвоєнні студентом навчального матеріалу
3. Основні психодіагностичні методики, що сприяють ефективному вибору майбутньої професії

Варіант 4

1. Складові якості вищої системи.
2. Контроль, облік та оцінка знань студентів
3. Посадові обов'язки, права та відповідальність фахівця-логопеда

Варіант 5

1. Принципи, на яких ґрунтуються система вищої освіти.
2. Об'єктивні та типові проблеми, з якими стикається студенті під час навчання, шляхи їх вирішення.
3. Модель сучасного фахівця з логопедії.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю.

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю (70/30 відсотків).

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Методичне забезпечення:

1. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни
2. Нормативні документи; ілюстративні матеріали.
3. Мультимедійні засоби (електронні підручники, словники, відео-матеріали; ресурси Інтернету).
4. Пакет тестових завдань.
5. Система дистанційного навчання «Moodle».

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «Вступ до спеціальності з основами наукових досліджень»

1. В чому полягає місія і мета діяльності логопеда?
2. Визначте зміст поняття компетенція, компетентність та компетентна діяльність.
3. Визначте ключові права студента вищого навчального закладу
4. Визначте особистісні якості логопеда. Аргументуйте свій вибір якостей.
5. Визначте особливості професійної підготовки фахівців з логопедії в умовах вищого навчального закладу.
6. Визначте посадові обов'язки логопеда.
7. Визначте роль уміння організовувати всій навчальних процес для досягнення успіху?
8. Визначте складові свідомого вибору професії.
9. Визначте та опишіть зміст основних видів навчальних занять.
10. Визначте у чому полягають переваги прийняття групового рішення?
11. Доведіть важливість взаємозв'язку різних функцій у діяльності логопеда. 12. Назвіть ключові компетентності логопеда. Аргументуйте свій вибір.
13. Назвіть основні форми організації навчання в університеті. Дайте характеристику одній з них.
14. Назвіть основні функції діяльності логопеда. Проаналізуйте одну з них за вибором.
15. Назвіть основні психодіагностичні методики, що сприяють ефективному вибору майбутньої професії. Охарактеризуйте одну з них.
16. Назвіть основні види навчальних (аудиторних) занять. Надайте характеристику одному з видів навчальних занять (за вибором педагога)
17. Назвіть структурні елементи навчального плану спеціальності.
18. Охарактеризуйте форми організації навчання сучасного студента.
19. Проаналізуйте стратегії самоорганізації та організації власного часу.
20. Проаналізуйте, від чого залежить ефективність діяльності студента?
21. Прокоментуйте зміст основних обов'язків студентів вищого навчального закладу
22. Прокоментуйте ключові складові моделі підготовки фахівця освітньої сфери.
23. Прокоментуйте сутність понять «професія», «професійний вибір» та «професійне самовизначення».
24. Розкрийте загальні критерії оцінки знань студентів.
25. Розкрийте зміст індивідуального навчального плану студента.
26. Розкрийте зміст основних вимог до особистісних якостей логопеда (психофізіологічні, морально-етичні, психоаналітичні).
27. Розкрийте зміст основних наукових ступенів та вчених звань, які функціонують в Україні.
28. Розкрийте зміст основних освітніх рівнів у Вищій школі.
29. Розкрийте зміст процесу самовдосконалення в умовах університету.

30. Розкрийте зміст процесу саморозвитку в умовах університету.
31. Розкрийте зміст системи підвищення кваліфікації фахівця в Україні.
32. Розкрийте зміст сучасної системи вищої освіти в Україні.
33. Розкрийте основні види професійної діяльності логопеда. Охарактеризуйте їх.
34. Розкрийте основні етапи професійного зростання фахівця.
35. Розкрийте основні сфери та зміст професійної діяльності логопеда.
36. Розкрийте особливості конспектування лекцій. Визначте, який вид конспектування притаманний вам на даний момент.
37. Розкрийте роль і місце самостійної роботи у засвоєнні студентом навчального матеріалу.
38. Розкрийте структуру та зміст вищої педагогічної освіти.
39. Розкрийте, в чому полягає професійна значущість логопеда.
40. Розкрийте, які знання, уміння і навички є необхідними для виконання логопедом професійних обов'язків.
41. У чому полягають особливості Європейської кредитно трансферноакопичувальної та аккамулюючої системи організації навчального процесу? Розкрийте зміст її основних елементів.
42. Які з обов'язків студента вищої школи ви б назвали найголовнішими? Чому?
43. Які особливості стадій динаміки професійного самовизначення студента? 44. Назвіть і охарактеризуйте принципи навчання.
45. Назвіть і охарактеризуйте види самостійної роботи студентів
46. Назвіть і охарактеризуйте нормативні документи, що визначають зміст освіти
47. Назвіть особливості роботи з книгою, підручником. Охарактеризуйте види читання.
48. Розкрийте зміст поняття «неперервна освіта»
49. Назвіть якості, які на Вашу думку повинні бути притаманні фахівцю-логопеду.
50. Назвіть основні етапи сприймання та осмислення навчальної інформації

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

8.1. Основні джерела

1. Гонеев А.Д. Основы коррекционной педагогики: учеб. пособие / А.Д.Гонеев и др. – М.: Академия, 2002. – 280 с.
2. Колишкін О.В. Вступ до спеціальності «Корекційна освіта»: навч. посіб. / О.В.Колишкін. – Суми: Університетська книга, 2016. – 392 с.
3. Колупаєва А.А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання: наук.-метод. посіб. / А.А.Колупаєва, Л.О.Савчук. – К.: Науковий світ, 2010. – 196 с.
4. Липа В.А. Основы коррекционной педагогики: учеб. пособ. / В.А.Липа. – Донецьк: Лебедь, 2002. – 327 с.
5. Миронова С.П. Підготовка вчителів до корекційної роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту: монограф. / С.П.Миронова. – Кам'янець-Подільський: Абетка-Нова, 2007. – 304 с.
6. Основи корекційної педагогіки: навч. посіб. / С.П.Миронова, О.В.Гаврилов, М.П.Матвеєва. – Кам'янець-Подільський: К-ПНУ ім. І.Огієнка, 2010. – 264 с.
7. Пахомова Н.Г. Спеціальна педагогіка з історією: навч. посібник для студ. / Н.Г.Пахомова; Полт. нац. ун-т ім. В.Г.Короленка. – Полтава: ТОВ «ACMI», 2010. – 280 с.
8. Підготовка до школи дітей з особливими потребами в умовах сім'ї: поради батькам / В.І.Бондар та ін.; за ред.. В.І.Бондаря, В.В.Засенка. – К.: Науковий світ, 2005. – 256 с.
9. Положення про спеціальну загальноосвітню школу (школу-інтернат) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку. – К., 2008. – 24 с.
10. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / за ред.. В.І.Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.

11. Спеціальна педагогика / Н.М.Назарова, Л.И.Аксенова, Т.Г.Богданова, С.А.Морозов; под ред. Н.М.Назарової. – М.: Академия, 2013. – 384 с.
12. Тарасун В. Логодидактика / В.Тарасун. – К.: Слово, 2011. – 392 с.
13. Шеремет М.К. Логопедія: підручник / М.К.Шеремет, В.В.Тарасун, С.Ю.Конопляста / за ред.. М.К.Шеремет. – К.: Слово, 2015. – 776 с.

8.2. Допоміжні джерела

1. Бондар В.І. Історія олігофренопедагогіки / В.І.Бондар, В.В.Золотоверх. – К.: Знання, 2007. – 375 с.
2. Діти з особливими потребами у загальноосвітньому просторі: початкова ланка / за ред. В.І.Бондаря, В.В.Засенка. – К., 2004. – 152 с.
3. Ілляшенко Т. Чому їм важко вчитися?: Діагностика і корекція труднощів у навчанні молодших школярів / Т.Ілляшенко. – К.: Початкова школа, 2003. – 127 с.
4. Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади: монографія / А.А.Колупаєва. – К.: Педагогічна думка, 2007. – 458 с.
5. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія / А.А.Колупаєва. – К.: Самміт-Книга, 2009. – 272 с.
6. Левченко И.Ю. Технологии обучения и воспитания детей с нарушениями опорно-двигательного аппарата / И.Ю.Левченко, О.Г.Приходько. – М.: Академия, 2001. – 192 с.
7. Синьов В.М. Основи дефектології / В.М.Синьов, Г.М.Коберник. – К.: Вища школа, 1994 . – 141 с.
8. Обучение детей с нарушениями интеллектуального развития / Под ред. Б.П.Пузанова. – М., 2001. – 236 с.
9. Психолого-педагогическая диагностика / И.Ю.Левченко, С.Д.Забрамная, Т.А.Добровольская и др. – М.: Академия, 2003. – 320 с.
10. Хрестоматія з логопедії: історичні аспекти. Дислалія. Дизартрія. Ринолалія: навч. посібник / за заг. ред. М.К.Шеремет, І.В.Мартиненко. – 2-ге вид., змін. і доп. – К.: КНТ, 2008. – 380 с.
11. Шульженко Д.І. Аутизм не вирок / Д.І.Шульженко. –Львів, 2010.-224 с.
12. Шульженко Д.І. Корекційна робота психопедагога з батьками аутичних дітей / Д.І.Шульженко. – К., 2009.

8.3. Інтернет-ресурси

1. Закон України «Про загальну середню освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/651-14>
2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
3. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/875-12>
4. Закон України «Про охорону дитинства» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2402-14>
5. Закон України «Про професійно-технічну освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0% B2%D1%80>
6. Конвенція про права дитини, прийнята резолюцією 44/25 Генеральної Асамблеї ООН від 20 листопада 1989 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgibin/laws/main.cgi?nreg=995_021

9. ДОПОВНЕННЯ ТА ЗМІНИ, ВНЕСЕНІ ДО РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ В 20__ / 20__ Н.Р.¹

¹ Доповнення та зміни до робочої програми додаються на окремому аркуші, затверджуються на засіданні кафедри до початку навчального року